

Список використаних джерел

1. Кодін В. О. Основи реконструкції історичних міст : навч. посібн. / В. О. Кодін. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 172 с.
2. Кучерявий В. П. Урбоекологія / В. П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 360 с.
3. Львовчкіна А. М. Екологічна психологія : навч. посібн. / А. М. Львовчкіна. – К. : Міленіум, 2003. – 120 с.

*Коптюх Юрій Віталійович, кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник,
заступник директора з наукової роботи НІЕЗ «Переяслав»*

ВПЛИВ ПЛАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ» НА РОЗРОБКУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ М. ПЕРЕЯСЛАВ- ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Перша писемна згадка про місто Переяслав, як відомо, зафіксована у історичній пам'ятці «Повісті минулих літ». Планувальна структура міста почала формуватися вже тоді і за понад 1000 років розвивалася практично в одних межах. Важливу роль у формуванні архітектурного обличчя м. Переяслава-Хмельницького відігравали русла річки Трубежа та її притоки р. Альти. Саме в заплаві цих річок і знаходиться історичне середовище міста.

У 2010 р. тодішнім генеральним директором НІЕЗ «Переяслав» П. О. Довгошиєю було ініційовано розробку Генерального плану розвитку НІЕЗ «Переяслав». Створення такого документу обумовлювалося необхідністю виконання законодавства з охорони культурної спадщини [2]. Це дозволило протидіяти масовому розкраданню земельних ділянок міськими посадовцями в тандемі з депутатським корпусом.

Режим використання зони охоронюваного ландшафту, яка виконує консерваційну роль, має забезпечувати охорону природного та переважно природного оточення пам'яток [1].

Заходи щодо збереження ландшафту повинні забезпечувати охорону рельєфу, водоймищ, рослинності і відтворення їх історичного вигляду, збереження візуальних зв'язків пам'яток з природним та переважно природним оточенням, що має історичну цінність, захист берегових, лісових територій від зсувів та розмиву, укріплення схилів, ярів, їх озеленення; проведення природоохоронних заходів [1].

У 1972 р. над визначенням зон охорони працювали наукові співробітники інституту КиївНДІПІ. З 1973 р. охоронне зонування було визначено Генеральним планом розвитку м. Переяслава, розробленим УДНДПМ «Діпромісто». У 1973 р. були визначені комплексні охоронні зони пам'яток, зони охорони археологічного культурного шару та зони регулювання забудови. У 1979 р. зони охорони пам'яток м. Переяслава-Хмельницького були

скориговані інститутом КиївНДІПІ, які в подальшому були затверджені Рішенням Переяславського міськвиконкому від 26.03.96 № 56-2, цим рішенням визначалися і зони охоронюваних природних ландшафтів з обмеженням на цих територіях господарської діяльності. До охоронної зони давньоруського Переяслава були включені урочища Луг, Оболонь, Марченкові луки в межах міста, плато від музею Народної архітектури та побуту Середньої Наддніпряни до об'їзної дороги Київ-Дніпропетровськ, заплаву р. Трубіж від центральної садиби агрофірми «Переяслав» до вул. Жовтнева. Однак, не всі межі зон були нанесені на топографічну підоснову в історико-архітектурному опорному плані м. Переяслава-Хмельницького. Наприклад, урочище Оболонь внесено до зони регульованої забудови. Будь-яких пояснень з цього приводу у текстовій частині ми не знайшли, а самі розробники не зверталися до Заповідника з приводу виведення значних площ м. Переяслав-Хмельницький з зони охорони.

Тому керівництво заповідника звернулося до міськради м. Переяслава-Хмельницького з вимогою відновити статус цих територій, як охоронюваних та закріпити це в опорному плані як у текстовій так і у графічній частині. Для чіткої прив'язки на місцевості зон пам'яток археології, для визначення меж, пропонувалося, щоб розробники звернулися до Археологічної експедиції НІЕЗ «Переяслав».

Оскільки опорний план є основою для генерального плану м. Переяслава-Хмельницького, музейні працівники просили врахувати ряд пропозицій. Перед початком будівництва в охоронюваних зонах експертизу проводять співробітники Інституту археології НАН України. Висновки експертизи надавалися без інформування НІЕЗ «Переяслав». Це створювало чимало труднощів:

- по-перше, це не відповідає закону «Про охорону археологічної спадщини», де чітко зазначено, що охорона археологічної спадщини-комплекс заходів, що здійснюються відповідно до законодавства органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, громадянами, спрямованих на ведення обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікацію, картографування, державну реєстрацію), захист, збереження, належне утримання, відповідне використання, консервацію, реставрацію, реабілітацію та музеєфікацію об'єктів археологічної спадщини, а також поширення знань про археологічну спадщину. Усе перелічене комплексно проводить саме Заповідник, науковці Заповідника: паспортизують пам'ятки м. Переяслав-Хмельницький, зберігають рухомі пам'ятки, які під час проведення робіт повинні передаватися до фондів Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» як частини музейного фонду України. На жаль, на сьогодні нез'ясованою є доля багатьох знахідок;

- по-друге, значною мірою на основі 60-ти літніх напрацювань наукових співробітників Заповідника розроблено план організації території НІЕЗ «Переяслав», саме співробітники Заповідника проводять моніторинг стану пам'яток м. Переяслав-Хмельницький, звертаються до органів місцевого

самоуправління і т.ін. Тому на наше глибоке переконання дозволи на проведення археологічних робіт на пам'ятках м. Переяслава-Хмельницького повинні отримувати виключно співробітники Заповідника;

- по-третє, у Заповіднику на стадії завершення знаходиться програма Археологічних досліджень м. Переяслава-Хмельницького та Переяслав-Хмельницького району. Археологів Заповідника, переконані, достатньо для планомірного і чіткого вивчення м. Переяслава-Хмельницького, адже саме у Заповіднику була сформована археологічна школа, яка десятиліттями займалася саме вивченням та збереженням пам'яток міста, а її представники є взірцями для співробітників Інституту археології НАН України. Ось чому музейники наполягали на тому, щоб не надавати нікому, крім штатних співробітників Заповідника, дозволу на проведення рятівних робіт на пам'ятках м. Переяслава-Хмельницького та прописати це в опорному плані міста.

Список використаних джерел:

1. Державні будівельні норми України Б.2.2-2-2008. Планування та забудова міст і функціональних територій. Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження наук. – Режим доступу: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-179>

2. План організації території Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» у м. Переяславі-Хмельницькому з визначенням меж та зон охорони пам'яток заповідника. – К., 2011. – Книга I. – 135 с.

*Леценко Нелля Арсентіївна, кандидат архітектури, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ДО ПИТАННЯ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНИХ МАЛИХ МІСТ ВОЛИНІ ТА ПОДІЛЛЯ

Постановка проблеми. Проблема збереження та сучасного розвитку історичних малих міст наразі залишається актуальним питанням сьогодення. Для його грамотного вирішення необхідний синергетичний підхід, що враховує різнобічні аспекти: політико-правові, соціокультурні, техніко-економічні. Йдеться про спільні зусилля, сприйняття різних точок зору, різних ідей для переосмислення та створення нового міського простору, що буде сприяти розвитку ексклюзивного гостинного історичного малого міста і підвищенню якості життя в ньому.

Виклад основного матеріалу. В Україні нараховується більше 120 малих історичних населених місць [2]. Майже чверть з них знаходиться в волинсько-подільському регіоні. Міста мають багату історію формування та розвитку, увібрали різнонаціональні культурні особливості та зберегли унікальні пам'ятки архітектури та містобудування, в стильових ознаках яких відображений багатонаціональний вплив. Міське історичне архітектурне середовище було сформованим на поєднанні регіональних особливостей та трансформації до місцевих умов кращих архітектурних та будівельних